

KÖZÚTI KÖZLEKEDÉS EGYES KÉRDÉSEI, KIEMELTEN A POLGÁRŐRÖK BALESETMEGELŐZŐ TEVÉKENYSÉGE

Tanulmányunkban a közlekedésbiztonság elméleti és gyakorlati kérdésével foglalkozunk ez áll a központban, de nagyon fontosnak tartjuk a közbiztonság, katonai biztonság, továbbá a különböző veszélyek elleni védekezést és megelőzést, mint a terrorizmus, migráció, vallási fanatizmus, pénzmosás, kábítószer terjedése, prostitúció, fegyverkereskedelem, klímaváltozás, kiberbűnözés stb. többségét csak megemlítjük egy-egy példával, kiemelten foglalkozunk a közlekedésre neveléssel és a polgárőrök balesetmegelőző tevékenységével.

Közlekedésre nevelés

A közlekedést is tanulni és tanítani kell. A Nemzeti Alaptanterv: fontos feladatként kezeli a tanulók közlekedésre való felkészítését: - a közlekedésre való önálló részvételre, - a közlekedés szabályainak alkalmazására, - a helyes magatartási formák elsajátítására, a veszélyhelyzetek gyors felismerésére és elhárítására, a defenzív vezetéstechnika alkalmazására.¹ A jelenlegi Alaptanterv 3x45 percet biztosít a közlekedési ismeretek oktatására, ezt kevésnek tartjuk, javasolnánk, hogy az általános- és középiskolában heti egy órában – tantárgyként – közlekedési ismereteket oktassanak, az egyetemen pedig szabadon választható² tárgy legyen.³ A KTI és az ORFK is különböző programokat dolgozott ki a közlekedési ismeretek oktatására. 1978-tól minden kormány célkitűzése volt, hogy óvodától a középiskoláig tanítani kell – önálló tantárgyként – közlekedési ismereteket. A célkitűzés véleményünk szerint azért nem sikerült, mert sem az általános, sem a középiskolás tanároknak nem indítottak a főiskolákon és az egyetemeken közlekedési szakokat. Amíg közlekedési szakos tanárokat nem bocsátanak ki a felsőfokú tanintézmények, addig ezt a hiányt pótolhatják közlekedéssel foglalkozó szakemberek. Elképzelhetőnek tartjuk, hogy a Nemzeti Közszerződési Egyetemen közlekedési tanárszak induljon, az oktatással párhuzamosan. Kormányprogramként indult 2017. év júniusától a „Digitális Jólét Program”, ennek keretében lehetne - akár távoktatásban is - a közlekedési ismereteket oktatni.⁴ Vízió:

¹ Defenzív vezetés: A veszélyhelyzetek elkerülése érdekében minden közlekedési szabályt be kell tartani, de ha a közlekedő partnerek szabálysértő közlekedési magatartásuk következtében veszélyhelyzetet idéznek elő, akkor mindent megtesznek a balesetek elkerülése érdekében.

² A debreceni jogin karon Bíró Gyula 2006. szeptembere óta szabadon választható tárgyként tanítja a „Közlekedésbiztonság és drogprevenció” című szabadon választható tárgyat, 9 féléven keresztül 400-400 hallgató vehette fel, ma már csak 185.

³ Bíró Gyula – Bíró János: Magyarország közbiztonságáról és közlekedésbiztonságáról, valamint a közúti közlekedés egyes veszélyhelyzeteiről, Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVII. Pécs, 2016. 233-238. o.

⁴ Közlekedési szakértők összeállítanák a tanrendet, hogy mit kell tanítani általános iskolában, illetve középiskolában. Digitálisan minden iskola megkapná a kidolgozott anyagot, és minden tanuló részére továbbítaná. A tanuló oktatásába be lehet vonni a gépjárművezető képzéssel foglalkozó szakemberek és a rendőrség tagjait, továbbá a tanári karok vezetői engedéllyel rendelkező állományát. Pl.: 2017. nyarán a Nemzeti Bünt megelőzési Tanács bemutatta az „Alpha” edukációs robotot, amelynek segítségével bünt megelőzési foglalkozásokat tartanak a

Magyarországon 2030. után egyetlen 14 év alatti gyermek sem veszíti életét közúti közlekedési balesetben. Uniós elvárás, hogy 2050-ben már az unió területén egyetlen ember sem veszítheti életét közúti közlekedési balesetben. Ezzel a megállapítással teljes mértékben azonosulni tudunk. *„Kiemelkedően fontosnak tartom - ettől nagymértékben függ hazánk közbiztonságának jövőbeni sorsa -, hogy óvodáskortól kezdve nevelni kell a gyermekeket a hazaszeretetre, a szilárd közbiztonság fontosságára (pl.: ne szemeteljének közterületen, ne bántalmazzák egymást, tiszteljék a szüleiket, felnőtteket, pedagógusokat és tilos lopni, jogsértéseket elkövetni), a közúti közlekedési balesetek megelőzése érdekében a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályaira azok maradéktalan betartására. A pedagógusok munkájának kiemelkedő fontossága mellett ugyanolyan fontos a családok szerepe. Meggyőződésem, ha az óvodáskorú gyermekeket ráneveljük a közlekedési szabályok maradéktalan betartására, akkor az rögződik bennük, hogy a szabályokat be kell tartani, és minden más jogszabályt is be fognak tartani.”*⁵

A polgárőrök balesetmegelőző tevékenysége

Az 57.000 polgárőr bűn- és balesetmegelőző tevékenysége: „Új kihívások, sikerek, társadalmi és kormányzati elismerés, harmonikus együttműködés a rendőrséggel és rendészeti szervekkel. A polgárőrség 2016-ban fennállásának 25. esztendejében is kiválóan teljesített. Az elmúlt év a technikai fejlődés, megújulás legfontosabb állomása volt.”⁶ A polgárőrök 2016. évben jelentősen kivették részüket a migráció kezelésében, továbbá a határvédelemben, emellett folytatódott közterületi szolgálat minden településen. A polgárőrök - szolgálatban - 2016-ban 9,3 milliónál több szolgálati órát teljesítettek az előző évhez viszonyítva, ez több mint 900 ezer órás növekedést mutat. Önállóan teljesített polgárőri szolgálat 2016-ban meghaladta a 6,3 millió órát. A közös szolgálatteljesítés közel 3 millió óra volt, melynek nagy többségét a rendőrséggel, a többit az egyéb rendészeti szervekkel és személyekkel végzett. A rendőrséggel kötött együttműködési megállapodást 2016. év nyarán megerősítették, az OPSZ elnöksége a hangsúlyt a közös szolgálat teljesítésére helyezte. Minden évben folyamatos, meghatározó programként működik az - Egy iskola - egy polgárőr program, mint az iskolások biztonságát szolgáló polgárőri közreműködés és közterületi program. Kiemelt országos polgárőr akció az őszi „Baleset- és bűnmegelőzési” hónap keretében az iskolakezdés bűnmegelőzési és közlekedésbiztonsági feladatban való részvétel. - A nemzeti ünnepekkel összefüggő közösségi rendezvények közterületi- közbiztonsági és közlekedésbiztonsági - rendjének ellenőrzése. A jövőben a polgárőrség a rendőrség személyi- és tárgykörözési tevékenységébe hatékonyabban szeretnének besegíteni, továbbá az ORFK-ÖBB-val közösen nagyobb hangsúlyt fektetni a gyermek- és kerékpáros balesetek megelőzésére.⁷ Az OPSZ elnöksége azt várja el a jövőben, hogy minden polgárőr elérje 200 órás közterületi szolgálatot éves szinten, erre azért van szükség, hogy a lakosság biztonságérzete tovább javuljon. 2017-ben az OPSZ és a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium között megkötött közlekedésbiztonsággal összefüggő

NBT munkatársai az oktatási intézményekben, az óvodától a középiskoláig. A humanoid hatású készülék különböző mozgásokra és beszédre is beprogramozható, így bűnmegelőzési és baleset-megelőzési tanácsokkal is elláthatja a gyerekeket.

⁵ Bíró Gyula: A közbiztonság és a közlekedésbiztonság, veszélyhelyzetek. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVI. Pécs, 2015. 116. o.

⁶ Túros András OPSZ elnök köszöntőjéből. Polgárőr Magazin 2016/11. 2. o.

⁷ Törekvések: növeljük a gyermekek biztonságát, neveljük őket kultúrárt jól felkészült és biztonságos közlekedésre.

polgárőrségi program támogatására irányuló szerződés határidős teljesítése a Polgárőrségtől szoros határidejű feladat meghatározást és végrehajtást igényelt. "Egy iskola egy polgárőr" programhoz csatlakozva kerékpáros KRESZ ismereteket kellett oktatni 10-14 éves iskolai gyerekeknek. Az oktatás tervezett ideje 2017. június 30. Megyénként 2 fő polgárőrt kellett kiválasztani, akik a KTI által 2017. április 27-én 09.00 - 17.00 óra között megfelelő oktatásban részesültek. Minden megyében a két oktató két-két iskolában legalább 50-50 fő - gyalogos és kerékpáros KRESZ szabályokból - tanulókat kellett elméleti és gyakorlati képzésben, valamint minden megyében 50 fő - 50 fő polgárőr részére legalább 2-2 órás KRESZ oktatásban részesíteni.

Alkoholizmus

A hivatalos statisztikai adatok optimizmusra adnak okot, javul a helyzet." Megfigyelhető, hogy mind a becsült, mind a nyilvántartott alkoholisták száma évek óta csökkenő tendenciát mutat. 2000.: alkoholbetegek becsült száma: 829.000 fő, nyilvántartott alkoholbeteg: 42.272 fő (ebből férfi: 32.326, nő: 9.946). 2005.: alkoholbetegek becsült sz.: 432.000, nyilvántartott: 32.888 (férfi: 24.470, nő: 8418). 2015.: alkoholbetegek: 393.000, nyilvántartott: 15.683 (férfi: 11.329, nő: 4354).⁸

Az USA-ban, az Európai Unióban – hazánkban⁹ is – a gyorsított követően az ittas járművezetés a közúti tragédiák egyik legfőbb oka, mely veszélyességét tovább fokozza, hogy az ittas vezetők többsége általában a megengedett sebességet is túllépi.¹⁰

⁸ Nők Lapja 2017/16. 04. 19. 61. o. Forrás: KSH, Árvai Magdolna

⁹ Nemcsak hazánkban, hanem az egész világon, így az USA-ban is sok tragédiát okoz az ittas járművezetés, pl.: FBI-körözött jóléti beteg: a mexikói rendőrök fogták el az USA-állampolgár Ethan Couchot (18), aki 2013-ban ittasan halálra gázolt négy embert, mégis megúszta a börtönt. Jóléti pszichés betegsége miatt a bíróság tíz év próbára bocsátotta, ennek megszegése után szökött anyjával külföldre. Az FBI által 2015. december eleje óta körözött fiúra Puerto Vallarta üdülőhelyen találtak rá mexikói rendőrök 2015. 12. 28-án. Vele együtt elfogták az édesanyját T. C. (38) is, akit azzal gyanúsítanak, hogy akadályozta a fia utáni nyomozást. A rendőrség közlése szerint a fiú mobilon rendelt pizzát, így jutottak a nyomára. Már az amerikai kontinens elhagyására készült, amikor rajtaütöttek. Ethan Couch ügye - a közvélemény szerint túl enyhe ítélet miatt - nagy felháborodást váltott ki az USA-ban. A fiú 2013. 06. 15-én pick-up-jával buliból tartott hazafelé a barátaival a texasi Burlesonban. Az úton, amelyen haladt, nem sokkal korábban baleset történt, amelyben néhányan megsérültek. Több autós megállt segíteni Couch a kocsijával beléjük rohant, négyüket halálra gázolta, a balesetben maradandó fogyatékosságot szenvedett egyik utasa is. Kiderült: a 16 éves fiú részegen vezette a pick-upot, véralkohol szintje a Texasban megengedett határérték háromszorosa, 2,4 ezrelék volt. Büntetőperében az ügyész 20 év szabadságvesztést indítványozott, Couch azonban megúszta a börtönt. Az ügyvédei által felkért pszichológus szakértő szerint a fiú affluenzás. Ez a jóléti betegségeként is emlegetett pszichés állapot azoknál alakulhat ki, akik annyira gazdagok, hogy már semmi sem tudja őket boldoggá tenni, a siker, a kielégülés hajszolása közben elszakadnak az alapvető társadalmi értékektől. A bíróság ez alapján megállapította: Ethan Couch nem tudta, mit csinál, nem volt tisztában tettei súlyával. A bíró felelősnek tartotta a fiú szüleit, de nem ők követték el a bűncselekményt, így őket nem büntethette meg. Ethant 10 év próbára bocsátotta, és elrendelte terápiás kezelését a szülei költségén egy kaliforniai magánklinikán. A bíró kikötötte: amíg a fiút kezelik nem találkozhat a családjával. Ethan életmódján azonban nem sokat változtatott a 450.000 dolláros (mintegy 130 millió HUF) kezelés. 2015. karácsony előtt részeg tivornyázásáról videofelvétel készült, amely bizonyítja: súlyosan megszegte a próbára bocsátás szabályait, ami miatt börtönbe kerülhetett volna. Ettől tartva szökött anyjával Mexikóba. Zsaru, XXV. évf. 2. sz. 20-21. o.

¹⁰ 2017. Budapest, Szentendrei úton erősen ittas állapotban nagy (230 km/h) sebességgel beleütközött a forgalomirányító fényjelző készülék előtt tilos jelzés miatt szabályosan várakozó gépjárműbe, amelynek vezetője (ifjúsági világbajnok) és utasa életét veszítette.

Veszélyes anyagot szállító járművekkel kapcsolatos javaslataink

A veszélyes anyagok szállításával kapcsolatos biztonság nagyon aktuális, mert óriási veszélyt jelent az emberiségre a terrorizmus, a szervezett erőszak, a kiberbűnözés, különösen ezek együttműködése a bűnözés során. A közúti szállításban megjelenő egyes veszélyes – robbanó, maró, fertőző stb. – veszélyes anyagok alkalmasak egy terrorcselekmény végrehajtásához, de a közúti közlekedési balesetek esetén is –, ha az egyik résztvevője veszélyes anyagok szállító jármű - nagyon súlyos következményekkel jár. Az államnak (ezen belül a rendőrségnek), valamint a veszélyes áruk szállításában érdekelt vállalatoknak mindent meg kell tenni a jogtalan támadások, illetőleg a közúti közlekedési balesetek megelőzése érdekében. A magas kockázattal járó veszélyes árut szállító járműveken már a szállítás megkezdése előtt szükséges lenne beszerezni speciálisan gépjárművekhez kifejlesztett multifunkcionális riasztó és elektronikus nyomkövető jeladót. A támadásokat és a közlekedési baleseteket a jeladók nem tudják megelőzni, de a bekövetkezett rendkívüli eseményekben a közreműködő hatóságok a lehető leggyorsabban a helyszínen megjelennek, és megteszik a szükséges intézkedéseket.¹¹

¹¹A 2017-es OTDK-án döbbsentem rá arra, hogy a veszélyes anyagot szállító járművek nem rendelkeznek elektronikus nyomkövető rendszerrel (jeladóval). A bűncselekményt elkövető személyeket, akiknek a bíróság elrendeli a lakhelyelhagyási tilalmat vagy a házi őrizetet, elektronikus nyomkövető eszköz viselésére kötelezik. BH 2014.9.268:KúriaBpkf. I. 462/2014. Az elektronikus nyomkövető eszköz alkalmazása a szökés vagy elrejtőzés veszélyét nem küszöböli ki, csupán a lakhelyelhagyási tilalom vagy házi őrizet szabályai megtartása hatékony rendőri ellenőrzését, a szabályok megszegése esetén a gyors rendőri intézkedést biztosítja. Ugyanezt lehet vonatkoztatni arra az esetre is, amikor a veszélyes anyagot szállító járművet megtámadják vagy közúti közlekedési baleset következik be, ilyen esetben minden perc számít, mert beláthatatlan következményekkel járhat.